

Asia C-319/20

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

15.7.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

28.5.2020

Vastaaaja ja Revision-menettelyn valittaja:

Facebook Ireland Limited

Kantaja ja Revision-menettelyn vastapuoli:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
- Verbraucherzentrale Bundesverband e.V.
(kuluttajaneuvontayhdistysten keskusjärjestö)

Pääasian kohde

Tietosuojalainsäädännön rikkomiseen perustuva kieltokanne

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Yleisen tietosuoja-asetuksen VIII luvun ja erityisesti sen 80 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 84 artiklan 1 kohdan tulkinta, SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymys

Ovatko asetuksen (EU) 2016/679 VIII luvun ja erityisesti sen 80 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 84 artiklan 1 kohdan säännökset esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan – kyseisen asetuksen valvonnasta ja täytäntöönpanosta vastaavien valvontaviranomaisten toimintavallan ja rekisteröityjen käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen ohella – yhtäältä

kilpailijoilla ja toisaalta kansallisen lainsäädännön nojalla oikeutetuilla järjestöillä, yhdistyksillä, yksiköillä ja elimillä on asetuksen (EU) 2016/679 rikkomisen perusteella oikeus nostaa loukkaajaa vastaan siviilituomioistuimessa kanne riippumatta siitä, onko yksittäisten rekisteröityjen tosiasiallisia oikeuksia loukattu ja ilman rekisteröidyltä saatua valtuutusta, kun kyseessä on sopimattomien kaupallisten menettelyjen kieltö, kuluttajansuojalainsäädännön rikkominen tai pätemättömien yleisten sopimusehtojen käytön kieltö?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus, jäljempänä asetus 2016/679) VIII luku, erityisesti 80 artiklan 1 ja 2 kohta sekä 84 artiklan 1 kohta

Kansalliset oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Kieltokanteista kuluttajan oikeuksien loukkausten ja muiden rikkomisten yhteydessä annetun lain (Unterlassungsklagengesetz, jäljempänä UKlaG) 1 § (kieltö- ja peruutusvaatimus yleisten sopimusehtojen yhteydessä) 2 §:n (vaatimukset kuluttajansuojalainsäädännön vastaisten menettelyjen yhteydessä) 2 momentin 11 kohta, 3 § (elimet, joilla on oikeus esittää vaatimuksia), 4 § (oikeutetut yksiköt)

Sopimattoman kilpailun estämisestä annetun lain (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, jäljempänä UWG) 3 § (sopimattomien kaupallisten menettelyjen kieltö), 3a § (lainvastainen menettely) ja 8 §:n (kieltö ja pidättäytyminen) 1 ja 3 momentti

Sähköisistä tieto- ja viestintäpalveluista annetun lain (Telemediengesetz, jäljempänä TMG) 13 § (palveluntarjoajan velvollisuudet)

Lyhyt kuvaus tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Kantaja on UKlaG:n 4 §:n mukaiseen oikeutettujen yksikköjen luetteloon merkitty osavalttioiden kuluttajaneuvontayhdistysten keskusjärjestö. Irlantiin sijoittautunut vastaaja ylläpitää osoitteessa www.facebook.de Facebook-verkkoalustaa, jota käytetään henkilökohtaisten ja muiden tietojen vaihtoon. Vastaajan tytäryhtiö Facebook Germany GmbH, jonka kotipaikka on Saksa, mainostaa siellä kyseisellä verkkoalustalla olevan mainostilan saatavuutta ja tukee vastaajan paikallisia mainostajia. Vastaaja on Saksassa olevien mainostajien sopimuskumppani. Lisäksi vastaaja käsittelee Facebookin saksalaisten asiakkaiden tietoja. Vastaajan ja Facebook Germany GmbH:n emoyhtiön kotipaikka on Yhdysvallat.

- 2 Facebook-verkkoalustalla on niin kutsuttu sovelluskeskus, jossa vastaaja asettaa käyttäjien saataville muun muassa kolmansien osapuolten maksuttomia pelejä. Kun sovelluskeskuksessa vierailtiin 26.11.2012, siellä tarjottiin The Ville -nimistä peliä, jonka ”Pelaa nyt” -painikkeen alla annettiin seuraavat tiedot:
- 3 Kun valitset yläpuolelta ”Pelaa nyt”, tämä sovellus saa seuraavat tiedot: - yleiset tietosi (?), - sähköpostiosoitteesi, - tietoja sinusta, - tilapäivityksesi. Tämä sovellus saa julkaista nimissäsi muun muassa pistetilanteesi.
- 4 Lisäksi mainittiin seuraavaa: *Jatkamalla hyväksyt sovelluksen The Ville käyttöehdot ja yksityisyyskäytännön.*
- 5 Käyttöehdot ja tietosuojasäännöt asetettiin saataville sähköisen linkin kautta. Vastaavat tiedot annettiin myös erilaisten muiden pelien yhteydessä. Scrabble-pelin osalta tiedot päättyivät seuraavaan virkkeeseen: *Tämä sovellus saa julkaista nimissäsi muun muassa tilapäivityksiä ja valokuvia.*
- 6 Kantaja väittää, että sovelluskeskuksen ”Pelaa nyt” -painikkeen alla esitetyt tiedot ovat sopimattomia muun muassa sillä perusteella, että menettely on ollut lainvastaista sen vuoksi, että käyttäjän tehokasta tietosuojaoikeudellista suostumusta koskevia lakisääteisiä vaatimuksia ei ole noudatettu. Lisäksi kantaja katsoo, että Scrabble-peliä koskevien tietojen viimeisessä virkkeessä on kyse yleisestä sopimusehdosta, joka on kohtuuttomalla tavalla epäedullinen käyttäjän kannalta.
- 7 Kantaja vaatii olennaisilta osin, että vastaaja veloitetaan lopettamaan kuvattujen menettelyjen käyttö Saksan liittotasavallassa vakituisesti asuvien kuluttajien osalta ja että vastaajaa kielletään käyttämästä Scrabble-pelin yhteydessä käytetyn kaltaista lauseketta.
- 8 Kantaja on nostanut kanteen riippumatta siitä, onko rekisteröidyn tietosuojaoikeuksia tosiasiallisesti loukattu ja ilman tällaiselta henkilöltä saatua valtuutusta.
- 9 Landgericht (alueellinen alioikeus, Saksa) ratkaisi asian kanteen mukaisesti vastaajan vahingoksi. Vastaajan tekemää valitusta ei hyväksytty. Revision-valituksessaan, jonka hylkäämistä kantaja vaatii, vastaaja toistaa vaatimuksensa kanteen hylkäämisestä.

Lyhyt esitys ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 10 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan muutoksenhakutuomioistuin on todennut perustellusti, että kannevaatimukset ovat oikeutettuja. Revision-valituksen menestymisen kannalta on näin ollen ratkaisevaa se, onko muutoksenhakutuomioistuin tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että kanne voidaan ottaa tutkittavaksi.

- 11 Arvioitaessa sitä, voidaanko kanne ottaa tutkittavaksi, esiin nousee kysymys asetuksen 2016/679 tulkinnasta. Epäselvää on se, onko pääasiassa kantajana olevan kuluttajajärjestön kaltaisilla oikeutetuilla yksiköillä asetuksen 2016/679 voimaantulon jälkeen UWG:n 8 §:n 3 momentin 3 kohdan ja UKlaG:n 3 §:n 1 momentin 1 kohdan ensimmäisen virkkeen nojalla oikeus nostaa kyseisen asetuksen rikkomisten vuoksi siviilituomioistuimessa kanne riippumatta siitä, onko yksittäisten rekisteröityjen tosiasiallisia oikeuksia loukattu ja ilman rekisteröidyltä saatua valtuutusta, kun kyseessä on UWG 3a §:ssä tarkoitettu lainvastainen menettely, UKlaG:n 2 §:n 2 momentin 11 kohdassa tarkoitettujen kuluttajansuojalainsäädännön rikkominen tai UKlaG:n 1 §:ssä tarkoitettu pätemättömien yleisten sopimusehtojen käyttö.
- 12 TMG:n 13 §:n 1 momentin rikkomiseen perustuvat kannevaatimukset voitiin ottaa tutkittavaksi ja ne olivat perusteltuja ennen asetuksen 2016/679 voimaantuloa.
- 13 TMG:n 13 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan palveluntarjoajan on ilmoitettava käyttäjälle käyttökerran alkaessa yleisesti ymmärrettävässä muodossa henkilötietojen keräämisen ja hyödyntämisen luonteesta, laajuudesta ja tarkoituksesta, ellei tällaista ilmoitusta ole jo annettu. Muutoksenhakutuomioistuin on perustellusti todennut, että kannevaatimuksissa riitautetut sovelluskeskuksen tiedot eivät täyttäneet näitä vaatimuksia ja että kanne näin ollen oli tältä osin perusteltu.
- 14 Laiminlyötyään TMG:n 13 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettua tiedonantovelvollisuuden vastaaja rikkoi UWG:n 3a §:n ja UKlaG:n 2 §:n 2 momentin 11 kohdan säännöksiä. Muutoksenhakutuomioistuin on katsonut perustellusti, että käsiteltävässä asiassa puheena olevat TMG:n 13 §:n säännökset ovat markkinakäyttäytymistä koskevia sääntöjä UWG:n 3a §:ssä tarkoitettulla tavalla. Lisäksi kyse on säännöksistä, joilla säännellään UKlaG:n 2 §:n 2 momentin 11 kohdan a alakohdassa tarkoitettulla tavalla sen hyväksyttävyyttä, että elinkeinonharjoittaja kerää, käsittelee ja hyödyntää kuluttajan henkilötietoja mainontatarkoituksiin. Muutoksenhakutuomioistuin on myös perustellusti katsonut, että Saksan tietosuojalainsäädännön soveltamisen esteenä ei ole se, että vastaajan kotipaikka on Irlannissa. Unionin tuomioistuin on 5.6.2018 asiassa *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein* (C-210/16, EU:2018:388) antamansa tuomion 55 kohdassa todennut – myös käsiteltävässä asiassa olemassa olevasta – suhteesta, joka Irlantiin sijoittautuneella, käsiteltävässä asiassa merkityksellisten tietojen käsittelystä vastaavalla vastaajalla on sen tytäryhtiöön, jonka tehtävänä on ainoastaan mainostilan myynnin edistäminen Saksassa, että saksalaista tytäryhtiötä on pidettävä direktiivin 95/46/EY 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna toimipaikkana.
- 15 Lisäksi vastaaja on sen vuoksi, että se on rikkonut käsiteltävässä asiassa merkityksellisiä tietosuojaoikeudellisia tiedonantovelvollisuuksia, käyttänyt pätemättömyyden yleistä sopimusehtoa UKlaG:n 1 §:n mukaan. Tältäkin osin kanne on alun perin perusteltu.

Kanteen tutkittavaksi ottamista koskevat kysymykset

- 16 Kanne voitiin alun perin ottaa myös tutkittavaksi. Erityisesti kantajalla oli ennen asetuksen 2016/679 voimaantuloa oikeus esittää vaatimuksia nostamalla kanne siviilituomioistuimessa.
- 17 UWG:n 8 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan UWG:n 8 §:n 1 momentissa säädettyä kieltomääräystä UWG:n 3 §:ssä tarkoitetun lainvastaisen kaupallisen menettelyn perusteella voivat hakea oikeutetut yksiköt, jotka osoittavat, että ne on merkitty UKlaG:n 4 §:n mukaiseen oikeutettujen yksiköiden luetteloon. Kantajana oleva kuluttajajärjestö on merkitty UKlaG:n 4 §:n mukaiseen oikeutettujen yksiköiden luetteloon. Tällaisena yksikkönä kantajalla oli direktiivin 95/46/EY voimassaoloaikana oikeus nostaa UWG:n 8 §:n 1 momentin ja 3 momentin 3 kohdan, luettuna yhdessä UWG:n 3 §:n 1 momentin ja 3a §:n kanssa, nojalla kieltokanne tietosuojalainsäädännön (tässä tapauksessa direktiivin 95/46/EY 10 artiklan a alakohta ja TMG:n 13 §:n 1 momentin ensimmäinen virke) rikkomisesta lainvastaisen kaupallisen menettelyn perusteella (ks. unionin tuomioistuimen tuomio 29.7.2019, Fashion ID, C-40/17, EU:2019:629, 63 kohta).
- 18 Kantajan oikeus hakea kieltomääräystä perustui lisäksi UKlaG:n 3 §:n 1 momentin 1 kohtaan. Kyseisen säännöksen mukaan siinä tarkoitetut oikeutetut yksiköt voivat hakea kieltomääräyksiä kuluttajansuojalainsäädännön rikkomisen perusteella, ja tällaisella lainsäädännöllä tarkoitetaan UKlaG:n 2 §:n 2 momentin 11 kohdan mukaan erityisesti säännöksiä, joilla säännellään sen hyväksyttävyyttä, että elinkeinonharjoittaja kerää kuluttajan henkilötietoja tai käsittelee tai hyödyntää kuluttajasta kerättyjä henkilötietoja mainontaa varten.
- 19 Oikeus nostaa yleisen sopimusehdon käyttöä koskeva kanne perustui UKlaG:n 3 §:n 1 momentin 1 kohtaan. Tämän säännöksen mukaan oikeutetut yksiköt voivat hakea UKlaG:n 1 §:n mukaista kieltomääräystä siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 307 §:ssä tarkoitettujen pätemättömien yleisten sopimusehtojen käytön lopettamiseksi. Ennen asetuksen 2016/679 voimaantuloa UKlaG:n 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuilla oikeutetuilla yksiköillä oli mahdollisuus nostaa UKlaG:n 1 §:n mukaan kieltokanne sellaisen yleisen sopimusehdon, joka oli BGB:n 307 §:n nojalla pätemätön tietosuojalainsäädännön rikkomisen vuoksi, käyttäjää vastaan.
- 20 Asetuksen 2016/679 voimaantulo on voinut muuttaa tätä oikeudellista tilannetta asian ratkaisemisen kannalta merkittävällä tavalla.
- 21 Kannevaatimukset ovat perusteltuja myös asetuksen 2016/679 voimaantulon jälkeen. TMG:n 13 §:n 1 momentin säännöstä ei kuitenkaan siitä lähtien sovelleta. Merkityksellisiä ovat sen sijaan asetuksen 2016/679 12–14 artiklassa säädetyt tiedonantovelvollisuudet. Vastaaja on rikkonut asetuksen 2016/679 12 artiklan 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädettyä velvollisuutta, jonka mukaan rekisteröidylle on toimitettava tämän asetuksen 13 artiklan 1 kohdan c ja e alakohdassa tarkoitetut tiedot henkilötietojen käsittelyn tarkoituksesta ja

henkilötietojen vastaanottajasta tiiviisti esitetyssä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa selkeällä ja yksinkertaisella kielellä.

- 22 Jos ennakkoratkaisukysymykseen vastataan myöntävästi, kantajalla alun perin ollut kanneoikeus on kuitenkin lakannut asetuksen 2016/679 voimaantulon jälkeen. Kanneoikeuden lakkaaminen on otettava huomioon myös Revisionmenettelyssä ja se johtaa siihen, että kanne on jätettävä tutkimatta.

Järjestöjen ja yhdistysten kanneoikeus, joka perustuu kilpailuoikeuteen?

- 23 Erimielisyyksiä on siitä, voivatko UKlaG:n 4 §:ssä tarkoitetut oikeutetut yksiköt asetuksen 2016/679 voimaantulon jälkeen vedota kyseisessä asetuksessa säädettyjen tietosuojasääntöjen, joita SEUT 288 artiklan toisen kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan on sovellettava sellaisenaan, rikkomiseen UWG:n 8 §:n 3 momentin 3 kohdan nojalla siltä osin kuin on kyse UWG:n 3a §:ssä tarkoitetusta lainvastaisesta menettelystä.
- 24 Yksi näkemys lähtee siitä, että asetuksen 2016/679 sisältämien tietosuojasääntöjen täytäntöönpanosta on säädetty tyhjentävästi itse asetuksessa, minkä vuoksi kilpailijoiden kanneoikeus kilpailuoikeuden perusteella on poissuljettu ja järjestöillä ja yhdistyksillä on kanneoikeus ainoastaan kyseisen asetuksen 80 artiklassa säädettyin edellytyksin.
- 25 Toiset katsovat, että asetuksen 2016/679 täytäntöönpanosäännökset eivät ole tyhjentäviä ja että UWG:n 8 §:n 3 momentissa mainituilla kilpailijoilla, yhdistyksillä, järjestöillä ja yksiköillä on näin ollen edelleen oikeus nostaa kieltokanteita UWG:n 3a §:ssä tarkoitetun lainvastaisen menettelyn perusteella.
- 26 Lisäksi väitetään, että kilpailijoiden kanneoikeus on poissuljettu, mutta UKlaG:n 3 §:ssä tarkoitetuilla järjestöillä ja yhdistyksillä on kanneoikeus UKlaG:n 2 §:n 2 momentin 11 kohdan rikkomisen perusteella, mikäli kyseiset järjestöt ja yhdistykset täyttävät asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytykset.
- 27 Lopuksi on edustettuna näkemys, jonka mukaan asetuksella 2016/679 ei ole muutettu kilpailijoiden UWG:n 8 §:n 3 momentin 1 kohtaan perustuvaa kanneoikeutta, mutta järjestöillä ja yhdistyksillä on kanneoikeus vain kyseisen asetuksen 80 artiklassa säädettyin edellytyksin.
- 28 Asetuksen 2016/679 ja erityisesti luvun VIII säännösten **sanamuodosta** ei voida päätellä, että oikeutetuilla yksiköillä, jotka toimivat kuluttajien etujen suojaamiseksi UWG:n 8 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, olisi kanneoikeus.
- 29 Asetuksen 2016/679 80 artiklan 1 kohdassa tosin säädetään sellaisen voittoa tavoittelemattoman elimen, järjestön tai yhdistyksen kanneoikeudesta, joka on asianmukaisesti perustettu jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jonka

sääntömääräiset tavoitteet ovat yleisen edun mukaisia ja joka toimii rekisteröidyille kuuluvien oikeuksien ja vapauksien suojaamisen alalla heidän henkilötietojensa suojan osalta. Edellytyksenä on kuitenkin, että rekisteröity on valtuuttanut tällaisen elimen, järjestön tai yhdistyksen tekemään valituksen puolestaan ja käyttämään puolestaan 77, 78 ja 79 artiklassa tarkoitettuja oikeuksia ja 82 artiklassa tarkoitettua korvauksensaamisoikeutta, jos siitä on säädetty jäsenvaltion lainsäädännössä.

- 30 Tällaisesta kanteesta, joka nostetaan rekisteröidyn valtuutuksella ja nimissä hänen henkilökohtaisten oikeuksiansa täytäntöön panemiseksi, ei ole kyse käsiteltävässä asiassa puheena olevassa kanneoikeudessa, joka perustuu UWG:n 8 §:n 3 momentin 3 kohtaan. Kyseisessä säännöksessä pikemminkin säännellään omaan lainsäädäntöön perustuvasta ryhmäkanneoikeudesta, joka UWG:n 3a §:ssä tarkoitettuun lainvastaiseen menettelyyn liittyen mahdollistaa objektiivis-oikeudelliset toimenpiteet asetuksen 2016/679 rikkomisen johdosta riippumatta siitä, onko yksittäisen rekisteröidyn tosiasiallisia oikeuksia loukattu ja onko häneltä saatu valtuutus.
- 31 Ryhmäkanneoikeudesta, jolla pyritään tietosuojalainsäädännön objektiivis-oikeudelliseen täytäntöönpanoon, ei ole säädetty myöskään asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdassa. Kyseisen säännöksen mukaan jäsenvaltiot voivat tosin säätää, että tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla elimillä, järjestöillä tai yhdistyksillä on oltava rekisteröidyn valtuutuksesta riippumatta oikeus tehdä kyseisessä jäsenvaltiossa valitus 77 artiklan nojalla toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja oikeus käyttää 78 ja 79 artiklassa tarkoitettuja oikeuksiaan. Lisäksi kuitenkin edellytetään, että asetukseen perustuvia rekisteröidyn oikeuksia on loukattu tietojenkäsittelyssä. Näin ollen myöskään asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdassa ei sen sanamuodon mukaan tunnusteta kanneoikeutta järjestöille ja yhdistyksille, jotka – kuten käsiteltävässä asiassa UWG:n 3a §:n ja 8 §:n 3 momentin 3 kohdan nojalla – vetoavat tietosuojalainsäädännön objektiivisiin rikkomisiin riippumatta siitä, onko konkreettisen rekisteröidyn subjektiivisia oikeuksia loukattu. Sama ilmenee asetuksen 2016/679 142 perustelukappaleen toisesta virkkeestä, jonka mukaan se, että rekisteröidyn oikeuksia on loukattu, on edellytyksenä sille, että rekisteröidyn valtuutuksesta riippumaton ryhmäkanne voidaan nostaa.
- 32 Ryhmäkanneoikeuden tunnustaminen ei voi myöskään perustua asetuksen 2016/679 84 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on vahvistettava säännöt tämän asetuksen rikkomisten vuoksi määrättäviä seuraamuksia varten sekä toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. UWG:n 8 §:n 3 momentissa säädetyn kaltaista ryhmäkanneoikeutta ei asetuksen 2016/679 systematiikan mukaan voida pitää seuraamuksena jo sen vuoksi, että unionin lainsäätäjät on kyseisen asetuksen luvussa VIII tehnyt nimenomaisen eron oikeussuojakeinojen, vastuun ja seuraamuksen välillä, ja asetuksen 84 ja 83 artiklan ja 148–152 perustelukappaleen välisestä yhteydestä käy ilmi, että 84 artiklassa tarkoitetuissa

seuraamuksissa on kyse rikkomisista määrättävistä hallinnollisista ja rikosoikeudellisista seuraamuksista.

- 33 Kun otetaan huomioon asetuksen 2016/679 **asiayhteys**, tulkinta ei anna yksiselitteistä vastausta sille, onko unionin lainsäätäjät yhdenmukaistanut tällä asetuksella paitsi henkilötietojen suojaa koskevat säännöt, myös asetuksen mukaisten oikeuksien täytäntöönpanon.
- 34 Asetuksessa 2016/679 säädetään 51 artiklan 1 kohdassa ja 4 artiklan 21 alakohdassa tarkoitetuille valvontaviranomaisille merkittäviä valvontavelvollisuuksia sekä tutkintavaltuuksia ja korjaavia toimivaltuuksia. Tästä voitaisiin päätellä, että unionin lainsäätäjät lähtee periaatteessa siitä, että asetuksen säännösten täytäntöönpano kuuluu valvontaviranomaisille. Kun otetaan huomioon valvontaviranomaisten velvollisuuksia ja toimivaltuuksia koskeva kattava sääntely, asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdan valinnaisuuslauseke, joka koskee ryhmäkanneoikeuden säätämistä, voitaisiin katsoa poikkeussäännökseksi. Tätä taustaa vasten asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdan valinnaisuuslausekkeen tulkitseminen laajasti niin, että kyseisessä säännöksessä mainittu ”rekisteröidyn oikeuksia” koskeva edellytys jätetään huomioimatta, herättää epäilyjä.
- 35 Vastaavasti myös julkisasiamies (julkisasiamies Bobekin ratkaisuehdotus 18.12.2018 asiassa Fashion ID, C-40/17, EU:2018:1039, 47 kohta) on korostanut, että kun asetuksella 2016/679 on korvattu direktiivi 95/46/EY, jonka osalta jäsenvaltioilla oli mahdollisuus valita, miten ne panevat kyseisen direktiivin täytäntöön, asetuksen täytäntöönpanevia kansallisia säännöksiä voidaan lähtökohtaisesti antaa vain, jos siihen on annettu nimenomaisesti toimivalta.
- 36 Tyhjentävää sääntelyä vastaan voisi kuitenkin puhua se, että asetuksen 2016/679 77 artiklan 1 kohdassa, 78 artiklan 1 ja 2 kohdassa sekä 79 artiklan 1 kohdassa käytetään ilmaisua ”rajoittamatta muita – – oikeussuojakeinoja”. Lisäksi asetuksen 2016/679 82 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos henkilölle aiheutuu tämän asetuksen rikkomisesta aineellista tai aineetonta vahinkoa, hänellä on oikeus saada korvaus aiheutuneesta vahingosta. Tästä voitaisiin päätellä, että asetuksessa 2016/679 ei suljeta pois muun kuin asetuksen 80 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua rekisteröidyn oikeutta ryhtyä toimenpiteisiin asetuksessa säädettyjen tietosuojasääntöjen rikkomisen johdosta.
- 37 Myöskään **sääntelyn tarkoituksesta** ei löydy yksiselitteistä vastausta ennakkoratkaisukysymykseen.
- 38 Sen puolesta, että kilpailuoikeuteen perustuva ryhmäkanneoikeus olisi edelleen tunnustettava UWG:n 8 artiklan 3 kohdan 3 alakohdan nojalla, voisi puhua se, että sen avulla säilytettäisiin tehokkuusperiaatteen kannalta toivottava lisämahdollisuus oikeuksien noudattamisen varmistamiseksi niin, että mahdollisimman korkea tietosuojan taso voitaisiin taata asetuksen 2016/679 kymmenennen perustelukappaleen mukaisesti.

- 39 Toisaalta tällaisen ryhmäkanneoikeuden tunnustaminen voisi olla ristiriidassa unionin lainsäätäjän asetuksella 2016/679 tavoitteleman yhdenmukaistamistavoitteen kanssa. Se, että tietosuojasäännösten noudattamista valvovat asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävien toimenpiteiden avulla yksityiset, eli yhtäältä kilpailijat ja toisaalta yritys- ja kuluttajajärjestöt UWG:n 8 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla, voisi olla vastoin tätä tavoitetta.
- 40 On aihetta epäillä myös sitä, että asetuksen 2016/679 täytäntöönpanojärjestelmässä on aukko, joka olisi täytettävä sallimalla UWG:n 8 §:n 3 momentissa tarkoitetuille yksityisille kilpailuoikeuteen perustuva kanneoikeus. Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artiklan 3 kohdan mukaan riippumaton viranomaisen valvoo henkilötietojen suojan noudattamista. Vastaavasti asetuksessa 2016/679 säädetään kattavasti valvontaviranomaisten tehtävistä ja toimivaltuuksista. Vaarana voi olla se, että rinnakkaisuus objektiivisen tietosuojalainsäädännön täytäntöönpanossa, jota yhtäältä harjoittavat valvontaviranomaiset ja toisaalta siviilituomioistuimet, johtaa valvontaviranomaisten eriytettyjen toimivaltuuksien poistamiseen ja tietosuojalainsäädännön täytäntöönpanon eroavuuksiin Euroopan unionissa.

UKlaG:n 2 §:n 2 momentin 11 kohdassa tarkoitetun kuluttajansuojalainsäädännön rikkominen

- 41 Epäselvää on myös, onko UKlaG:n 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainituilla oikeutetuilla yksiköillä asetuksen 2016/679 voimaantulon jälkeen oikeus ryhtyä toimenpiteisiin asetuksessa säädettyjen tietosuojasääntöjen rikkomisten vuoksi UKlaG:n 2 §:n 2 momentin 11 kohdan perusteella.
- 42 Yhtäältä on väitetty, että UKlaG:n 2 §:n 2 momentin 11 kohdassa on kyse asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdan säännöksen ennaikaisesta ja osittaisesta täytäntöönpanosta.
- 43 Toisen näkemyksen mukaan tällainen kanneoikeus on lähtökohtaisesti poissuljettu. Epäilyksiä on siitä, täyttävätkö UKlaG:n 2 §:n 2 momentin 11 kohdassa luetellut tietosuojasäännökset, jotka koskevat Bundesdatenschutzgesetzin (liittovaltion tietosuojalaki) aikaisemman version 25.5.2018 kumottuja säännöksiä ja joilla ei ole vastinetta Bundesdatenschutzgesetzin nykyisin voimassa olevan version säännöksissä, kuluttajansuojalainsäädännölle unionin oikeudessa asetetut vaatimukset. Unionin lainsäädäntö ei tarjoa oikeusperustaa ainakaan kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista annetussa direktiivissä 2009/22/EY.

Pätemättömien yleisten sopimusehtojen käyttö UKlaG:n 1 §:n mukaan

- 44 Lopuksi on selvitettävä, onko kantajalla asetuksen 2016/679 voimaantulon jälkeen oikeus nostaa asetuksessa säädettyjen tietosuojasääntöjen noudattamisen varmistamiseksi kanne, jolla pyritään yleisen sopimusehdon valvontaan.

- 45 UKlaG:n 3 §:n mukaisesti oikeutetut yksiköt voivat UKlaG:n 1 §:n nojalla vaatia BGB:n 307 §:n mukaan pätemättömän yleisen sopimusehdon käytön kieltämistä.
- 46 Yksiselitteistä vastausta ei voida antaa sille, onko kantajan kaltaisilla UKlaG:n 3 §:ssä tarkoitetuilla oikeutetuilla yksiköillä oikeus nostaa yleisen sopimusehdon käytön kieltämistä koskeva kanne (myös) asetuksen 2016/679 voimaantulon jälkeen, kun kanne perustuu kyseisessä asetuksessa säädettyjen tietosuojasääntöjen rikkomiseen.
- 47 On esitetty, että asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdassa säädettyä täytäntöönpanomahdollisuutta on, kyseisellä asetuksella tavoiteltu yhdenmukaistamistavoite huomioon ottaen, pidettävä järjestöjen ja yhdistysten osalta tyhjentävänä. Asetuksessa 2016/679 annetaan jäsenvaltioille tarkasti rajattu mahdollisuus säätää järjestöjä ja yhdistyksiä koskevasta itsenäisestä ja valtuutuksesta riippumattomasta täytäntöönpanovaltuudesta. Näin ollen tukeutuminen yleisten sopimusehtojen sisältöä valvovien kaltaisiin laitoksiin samoin kuin kilpailuoikeudellisen valvonnan käyttö tiedonkäsittelytoimien arvioimiseksi on oltava poissuljettu asetuksella 2016/679. Tämänkaltaiset järjestöille ja yhdistyksille kuuluvat täytäntöönpanomahdollisuudet eivät myöskään ole enää välttämättömiä, koska Saksan lainsäätävä voi asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdassa säädetyn valinnaisuuslausekkeen nojalla ottaa vapaasti käyttöön kattavan ryhmäkanne- tai ryhmävalitusoikeuden.

Konkreettista oikeudenloukkausta ei ole tapahtunut

- 48 Kuten edellä on esitetty, kanneoikeuden puuttuminen Revision-menettelyssä johtaa siihen, että kanne on jätettävä tutkimatta. Kanneoikeutta ei voida tunnustaa sillä perusteella, että UKlaG:n 3 §:n 1 momentin 1–3 kohdan säännöksiä, luettuna yhdessä UKlaG:n 1 §:n ja 2 §:n 2 momentin 11 kohdan säännösten kanssa, on unionin oikeuden mukaisesti tulkittuna pidettävä asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdan (ennenaikaisena) täytäntöönpanona.
- 49 Edustettuna on kuitenkin näkemys, jonka mukaan järjestöillä ja yhdistyksillä on UKlaG:n 3 §:n 1 momentin 1–3 kohdan mukaan kanneoikeus UKlaG:n 2 §:n 2 momentin 11 kohdassa tarkoitettujen säännösten rikkomisten osalta, mikäli kyseiset järjestöt ja yhdistykset täyttävät asetuksen 2016/679 80 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut edellytykset.
- 50 Tämän väitteen perusteella ei kuitenkaan voida päätellä, että käsiteltävän asian kantajalla olisi kanneoikeus. Vaikka nimittäin asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdan (ennenaikaista) täytäntöönpanoa pidettäisiin edellä esitetyn näkemyksen mukaisesti lähtökohtaisesti mahdollisena, kanneoikeuden tunnustaminen UKlaG:n 3 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla, kun kyseistä säännöstä tulkitaan unionin oikeuden mukaisesti ottaen huomioon asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohta, luettuna yhdessä saman artiklan 1 kohdan kanssa, edellyttää niiden vaatimusten täyttymistä, jotka unionin lainsäätävä on asettanut sille, että jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön ryhmäkanneoikeuden. Näin ei ole nyt käsiteltävässä asiassa:

jäsenvaltioille asetuksen 2016/679 80 artiklan 2 kohdassa annettu mahdollisuus säätää järjestöjen ja yhdistysten käytettävissä olevista oikeussuojakeinosta koskee vain sellaisia oikeussuojakeinoja, joita elin, järjestö tai yhdistys käyttää vedotessaan rekisteröidylle asetuksen mukaan kuuluvien oikeuksien loukkaamiseen tietojenkäsittelyn seurauksena.

- 51 Nämä edellytykset eivät täyty. Tosin voidaan vedota siihen, että oikeuksia on loukattu kyseisen asetuksen 4 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetun tietojenkäsittelyn yhteydessä. Kantaja ei kuitenkaan vetoa asetuksen 80 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun rekisteröidyn oikeuksien loukkaamiseen. Kanteen kohteena on pikemminkin sovelluskeskuksen, jonka vastaaja on asettanut saataville, esitystavan abstrakti tutkiminen tietosuojalainsäädännön objektiivis-oikeudelliselta kannalta ilman, että kantaja vetoaa asetuksen 2016/679 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tunnistetun tai tunnistettavissa olevan luonnollisen henkilön oikeuksien loukkaamiseen.

TYÖASIAKIRJA